

BUDA-PESTA

6 Iunie st. v.
18 Iunie st. n.

Va esi duminică.

Redact. : strad'a Havas nr. 1.

Nr. 23.

ANULU XII.
1876.

Pretulu pe unu anu 10 fl.
Pentru Romani'a 2 galbeni.

R e n e g a t u l u .

Novela din suferintiele Romanului.

(Urmare.)

Macsimu in dóue renduri l'a cercetat, inse totu-de-una l'a aflatu petrecutu de sine. De sirsitu ce erá, nu erá in stare sè mai si vorbésca. Si de slabitu ce erá, nu-lu mai putea sè-lu cunósca nime, — càci erá numai unu scheletu.

Multu lu-intristau pe Macsimu aceste impregiurári.

Dar inca ceva i apesá durerosu anim'a lui.

Erá mai o luna de candu se aflá dinsulu in giurulu iubitoru lui. In totu timpulu acest'a dimpreuna cu mama-sa numai nóptea cutezau sè iese la liberu. In decursulu dílei s'afflau inchisi cá intr'unu carceru, càci se temeau a nu fi descoperiti de ómenii baronului Pusztafy, care decise mórtea loru.

In incarcerarea acést'a anim'a si spiritulu luminatu alu lui Macsimu se revoltase puternicu.

In revoltarea acést'a de neumerate ori implorá elu ceriulu lacrimandu si cu vocea inalta, cá sè-i ajute odata, sè scape pe mama-sa si pe neamulu seu din acestu carceru de suferintie, sè puna odata stavila acestoru persecutiuni neomenesci, si sè-si redice man'a sa in contra acestoru fiintie fara anime si barbare!

Mam'a sa Ana ascultá oftandu adancu rugarea acést'a a fiului seu, ér pop'a Simu lu-binecuentá.

Omulu se dedà cu tóte : cu binele cá si cu reulu.

Macsimu inca incepù a se dedá chiar si cu incarcerarea acést'a neplacuta.

Ma din ce in ce mai tare i deveni incarcerarea acést'a atátu de placuta, incátu aci totu si pentru totu-de-una ar fi remasu cá prinsoneriu.

Abié s'ar crede acést'a, déca n'amu cugétá si la aceea, cà in apropiarea lui Macsimu, in acestu carceru, se mai aflá si — incantatóri'a Ileana.

Periculosulu Amoru ranise ambele animi alu acestori juni.

Unu amoru ardinte se desvoltà intre Macsimu si Ileana. Si unu amoru adeveratu erá acest'a, càci se nascuse din convenirea si atingerea désa.

Si mandru cum erá Macsimu, éra frumósá si rapitória cum erá Ileana, acést'a iubire trebui sè se nasca intre dinsii.

Inchideti numai la olalta pe câtu-va timpu

mai îndelungatu chiar si d'oue animi cari se urescu, si veti vedé cà prin atingerea loru nentrerupta aceste animi ér se apropia un'a de alta.

Legea naturei o dictéza acést'a, càci nu putemu nimene resiste misteriosului magnetismu ce existe in animile nóstre.

Mai tare s'a pututu observá intimitatea iubirii acestoru juni in sér'a candu Macsimu avea sè se indeparteze la Clusiu si sè se despartiesca de iubittii lui.

Sér'a acést'a trecù, si nóptea inca si-estinsese deja intunereculu seu misteriosu peste universulu nefinitu.

Macsimu peste vre-o câte-va minute avea deja sè plece.

Dar dinsulu cu iubit'a sa Ileana si-acum se mai aflau singuri sub fragariulu tufosu din apropierea casei, acusi sarutandu-se cu focu, acusi privindu-se cu dragu, si acusi imbratiansiandu-se atâtu de fierbinte, de par' cà nu aru mai fi voitu sè se despartiesca unulu de altulu.

— Oh, de ce te duci? De ce me lasi singura! — dîse Ileana suspinandu.

— Déca asiu puté, drag'a mea, — i dîse Macsimu, — eu totu langa tine asiu remané. Unde asiu puté fi eu mai fericitu? . . . Dar trebuie sè me ducu! Voiu rentorce inse acusi, si atunci vomu fi totu la olalta, si nime nu ne va mai despartii!

— Sè-ti spunu, Macsime draga, — dîse apoi Ileana, — de ce me despartiescu acum asié de cu greu de tine. Adî nópte am avutu unu visu de totu uritu.

— Ha, ha, ha, — rise Macsimu. — Si tu dóra credi in visuri?

— Eu nu credu. Inse nu sciu cum, dar par' cà nu mai sum asié de liniscita, de candu am avutu acestu visu infricosiatu.

— Infricosiatu? . . . Sè-lu audu si eu dara, puiculiti'a mea, sè vedu ce te nelinisce pe tine?

— Am visatu, — incepù Ileana, — cà nan'a Ana, tu dragulu meu si eu ne-amu treditu d'odata in nesce palate mari si frumóse. Incatràu vedeau numai ochii, totu matasuri, totu lucruri scumpe, totu auru si argintu erá.

— D'apoi cà, — o intrerupse Macsimu suridiendu, — acesta nu e visu reu!

— Asculta numai! Pe tine te vediuramu apoi aci, oprindu-te inaintea unui tipu frumosu de femeia, cioplitu din piétra alba ca néu'a. Unu velu lungu si negru erá trasu peste acestu chipu. Si mai frumosu decâtu unu

angeru se vedea elu acum. Tu nu te mai puteai saturá de a te uitá la elu, si par' cà ai fi voitu sè-lu inghiti de dragu! . . .

— D'apoi, scump'a mea, — o intrerupse Macsimu ridiendu si sarutandu-o cu dragu, — tipulu acést'a frumosu tu ai trebuitu sè fi!

— Ba nu, Macsime draga, nu am pututu fi eu. Tipulu acést'a erá de piétra si rece cà mórtea. Si dupa aceea apoi, te vediuramu d'odata, cà ai luatulu velulu pe care lu-tieneai in mana, si cá si candu ti-ai fi perdutu mintile, l'ai trasu peste tine, chiar cum erá mai nainte pe acelu tipu frumosu, cà si candu si tu ai fi voitu sè fi rece si mortu cà cioplitur'a aceea de piétra. Eu cu nan'a Ana ne spariaramu de tine. Alergaramu apoi la tine. Nan'a Ana voi sè icie de pe tine acelu velu negru si uriciosu. Dar tu . . . ah Dómne! . . . Tu, cà si candu ai fi innebunitu cu totulu, ai apucatu-o de grumadiu, si-ai sugrumatu-o atâtu de puternicu, de a caditu din manile tale lesinata la pamentu! . . .

— Pfui, — o intrerupse Macsimu infiorandu-se acum si elu, si trecandu-i risulu, — ce visu gróznicu ai mai pututu tu avé! . . .

— Da, Macsime draga, gróznicu. Inse asculta-lu numai pana in capetu. Numai candu nana Ana cadìu lesinata la pamentu, noi numai atunci vediuramu, cà in giurulu nostru s'aflau o multime de ómeni. Acestia toti se uitau la tine, si vediendu-te ei in velulu acél'a negru, te rideau cu hohotu. Si candu ei te vediura cà ti-sugrumi pe mama-ta, hohotulu riseteloru loru incepù a fi si mai mare, si ti-strigara cu totii vorbe cumplite de batjocura. Si tu atunci, intre aceste hohote si batjocure, ai fugitu rapede dintre noi, lasandu-me pe mine singura, langa lesinat'a nan'a Ana. Si-apoi eu nu te am mai vediutu! . . .

— Tu, drag'a mea, — o intrerupse aci Macsimu miscatu adancu de acestu visu uritu, — tu nu te vei fi rugatu la Dumnedieu candu te-ai culcatu, si de aceea ai avutu acestu visu atâtu de infricosiatu!

— Ba dieu m'am rugatu, Macsime draga, — asigurá Ileana cu sinceritatea convingatória a unei copile innocente, — si inca m'am rugatu mai multu decâtu alta-data, pentru cà scieam cà tu in nóptea acést'a vei plecá, si m'am rugatu si pentru tine la Dumnedieu, cà sè-ti ajute in calea ta, si sè te rentorci sanetosu si câtu mai curendu! . . .

— Tu esti buna, tu esti unu angeru! — i dîse Macsimu imbratiansiandu-o si stringendu-o cu iubire. Dar cum de ai pututu tu avé unu

visu atâtu de gróznicu, si de ce te neliniscesci tu de elu? . . .

— Nici eu nu o pricepu, Macsime draga, cà cum vinu eu la visulu acest'a. Eu l'am povestitu si nanei Ana, càci ea se pricepe bine la tâlcuirea visurilor. Dar si dins'a m'a risu, si a disu cà visulu acest'a e atât'a de nebu, de nime nu-lu pôte tâlcuí! . . .

— E si curiosu sè te spariî de elu.

— Asié e, Macsime draga. Inse sè-ti spunu eu si aceea, pentru ce sum eu neliniscita de candu am avutu acestu visu. Eu nu sciu cum, dar adi tóta diu'a visulu acest'a mi-a totu sburatu prin capu. Si candu mi-trecea prin minte, cà in visulu acest'a tu ai peritu dinaintea ochiloru nostri si m'ai lasatu singura langa lesnat'a nana Ana, eu totu atunci chiar si nevrendu mi-duceam a minte si de aceea, cà tu adi te duci . . . me lasi pe mine singura . . . si la cugetulu acest'a totu-de-una nevrendu tresariam puternicu, càci totu atunci mi se iviá si acelu cugetu, cà óre mai vini-vei tu indereptu . . . cà óre mai vedé-te-voiu eu? . . .

Lacrimi vedemu la cuvintele aceste ivindu-se in ochii lui Macsimu.

Ingrigirea plina de amorulu celu mai intimu, cu care a esprimatu Iléna aceste cuvinte, si ochii ei mandri, cari din ce in ce mai tare inca se umedira de lacrimi, aceste au storsu lacrimile lui Macsimu, càci aceste i aretau mai limpede si mai curatu, câtu de tare e iubitulu de Iléna.

— Iléna scumpa! — eschiamà Macsimu imbratîsiandu-o in amorulu seu celu mai mare. — Nu mai cugetá la acelu visu nebu! Eu me ducu, càci trebue sè me ducu, dar acusi me voiu rentórce, acusi ér ne vomu vedé! . . . Si cá nici o clipita sè nu te mai indoiesci, éca, eu ti si-joru, Iléna draga, cà chiar si in departare numai la tine voiu gândí, cà eu in veci numai pe tine te voiu iubi! . . .

Si dinsulu o strinse si mai ferbinte la sinulu seu, si-o sarutà si mai infocatu.

Peste câte-va minute pe Macsimu nu-lu mai vedemu langa iubit'a sa. Nu mai erá ací.

Dinsulu calare pe unu calu, cu care si venise, disparuse deja prin ulitiele intunecóse ale satului, si erá departe pe cale catra Clusiu.

.

Trecura apoi rapede inca doi ani.

Intr'o nópte, pe candu acusi avea sè se reverse de diua, pop'a Simu fu conturbatu in somnulu seu.

La usia se audt cà bate óre cine-va.

Popa Simu scolandu-se si deschidiendu usi'a, diari suprinsu, cà inaintea sa se afla unu cavaleru necunoscutu, imbracatu in vestminte elegante magiare.

— Pe cine cauti Domni'a ta? — lu-intrebà.

Cavalerulu strainu vre-o câte-va minute fara de a respunde se uità lungu si cu o privire neesprimabila la pop'a Simu.

— Baciule draga, — dise apoi, — nu me mai cunosci?

Popa Simu tresari indata.

La audiulu vocii acestui cavaleru lu-cunoscù indata.

— Tu esti, Macsime?

— Eu, baciule.

Dar pop'a Simu se uità numai si-acum cá incremenitu la vestmintele lui negre si insinorate, si inca nu si-putù luá atât'a sufletu, sè alerge la dinsulu si cá mai nainte, dupa o despartire atâtu de indelungata, sè-lu stringa cu iubire la sinulu seu

Macsimu observà sfiél'a baci-so.

Se duse dar elu la dinsulu. Elu lu-imbratîsià. Elu lu-sarutà.

Si intr'aceste audindu din casa mama-sa Ana si adorata-sa Iléna, cà Macsimu e care a sositu, dinsele inca pline de bucuria alergara inaintea lui.

Dar la vederea lui si dinsele tresarira puternicu.

O tresarire a insielàrii erá acést'a, càci ele inca nadaiau afara pe Macsimu, si in loculu lui aflara unu Domnisoru cu haine negre si insinorate.

— Oh, suspinà Macsimu, care delocu observà si acésta, — dar nici tu mama, nu me mai cunosci? . . .

Si éra trebui cá dinsulu sè alerge in bratiele deschise si catra mama-sa.

Si dupa ce Macsimu cu o iubire sincera a unui fiu sarutà de nenumerate-ori pe mama-sa, si dupa ce apoi o lasà si din bratiele sale, dinsulu diari si pe adorat'a sa Iléna, care statea langa elu.

Dar la vederea ei vedemu pe Macsimu cà tresari.

Si in locu sè-lu vedemu a grabí indata la dins'a, care erá iubit'a lui, dinsulu vre-o câte-va minute statù cá inmarmuritu, si o privi numai lungu si confusu.

Si óre de ce a tresaritu dinsulu? . . .

De ce óre a inmarmuritu? . . .

Si de ce o priviá atâtu de confusu?

Iléna, de totu confusa, credea cà pentru

aceea, că a aflat'o acum, cum abié s'a sculatu
dins'a din patu, neimbracata si nechichita.

Si serman'a Iléna incepea deja a se si ge-
ná de prospectulu ei neglesu.

In fine inse Macsimu se apropià si de
dins'a.

— Iléna draga, tu nici nu te mai uiti la
mine? — o intrebà dinsulu, prindîndu-o de
man'a ei tremuranda si sarutandu-o pe frunte.

Dar unu sarutu usioru erá acest'a, căci
cu buzele sale abié i atinse fruntea ei.

Si n'affá dins'a acum cuvinte cá sè-i res-
punda lui Macsimu, cá si candu acestu sarutu
rece i-ar fi inghiatiatu graiulu pe buzele sale.

Inse acum nime nu avea ochi, cari sè se
intereseze de impressiunile aceste ale Ilenei.

Toti ochii si tóta atentiunea erá a bineve-
nitului Macsimu.

Si vediendu-se chiar si de pe faci'a lui, că
e cu totulu obositu de calea sa lunga si grea,
indata i si asternura unu patu bunu, in care
abié se culcase, a adormitu cá mortu.

Ceilalti, cá sè nu-i conturbe somnulu, inca
se asiediara la odihna.

Iléna inca se culcà in patulu ei.

Dar dins'a nu dormiá. Ochii ei erau de-
schisi si — unedi de lacrimi.

Si-aceste lacrimi ardietórie i le strórse la
serman'a copila hainele negre si insinorate ale
lui Macsimu, tresarirea lui, inmarmurirea lui,
privirea lui confusa si instrainatória, si mai
alesu sarutulu lui atâtu de — rece . . .

Diorile frumóse aflara pe biét'a copila
in lacrimile aceste.

Diu'a urmatória deveni o di de bucuria in
cas'a parintelui Simu.

(Va urmá.)

Mihailu Cirlea.

M a n g a e r e.

Éta, fuge trist'a nópte,

Vine diu'a cu dulci siópte

Si cu farmecu suridiendu.

Bolt'a dalba si senina

De nori negri erá plina :

Dar sborat'au toti in ventu !

Astu-felu sbóra érn'a rece,

Astu-felu sbóra, astu-felu trece

Totu ce 'n lume-i tristu si-amaru :

Numai chinulu meu nu pieru . . .

Numai négr'a mea durere

Nu mai are 'n veci hotaru ! . . .

Sinu-mi geme, se mai frange . . .

Vai ! cu dragu, cu dragu asiu plange ! . . .

Dar pamentulu rece, greu,

Par' că-mi dice cu mirare :

„Cum de nu poti sè fii tare

Si sè suferi ca si eu ? . . .

Candu acei, ce pe sub stele

Pórta 'n sufletu chinuri grele,

Ducu unu traiu intunecosu,

Plange-aru toti fara 'nctare :

Cine 'n lume, cine óre

Aru fi veselu si voiosu ?“

Plangu adesu si blastemu sórtea,

Cautu spre ceriuri si rogu mórtea

Sè me culce in mormentu .

Dar de-odata cu amóre

Din feresti o dalba flóre

Par' că-mi dice suspinandu :

„Ce nu suferi ca si mine ? . . .

Câti sunt inca cu suspine

Pe sub ceriulu azuriu ? . . .

Déca toti cei cu tristétia

Aru lasá ast'a viétia :

Cine-ar mai fi 'n lume viu ? . . .“

Diu'a dalba 'nctu dispere,

Ér eu jalnicu, cu 'ntristare

Cautu in urma-i siovaindu.

Dintre munti cu blande siópte

Vine éra trist'a nópte

Si me afla totu gelindu.

Cautu la luna . . . par' că-mi dice :

„Asta-i sórtea 'n lume-aice!

Omulu falnicu pe pamentu

Sè-si petréca viétia 'n gele :

Precum vecinicu p'ntre stele,

P'ntre nori trecu eu plangéndu . . .“

Vedu, cu radie argintóse

De pe ceriu o stea doiósa

Cá unu fulgeru cadiendu josu.

„Uita gelea ! . . . fii ferice !“

Stéu'a trista par' că-mi dice,

C'unu suspinu misteriosu.

„Vedi palid'a mea lumina

De pe bolt'a, ce suspina,

Cum se stinge 'ntr'unu momentu ?

Astu-felu chinu-ti de 'ntristare

Fia lungu si câtu de mare,

Se va stinge in mormentu ! . . .

Cautu mai susu la alte stele . . .

Tóte par' că-mi dicu cu gele :

„Dulce-i plaiulu estu cerescu ! . . .

Mii de locuri stralucite

Sunt din veci aici gatite

Pentru cei ce patimescu . . .“

Ori si unde cautu cu gele,

Luna, ceriu, pamentu si stele,

Tôte-mi dicu cu blandu suspinu :
„Uita gelea multu amara,
Câci acusi in alta tiéra
Vei gasí unu traiu mai linu! . . .“

Ah! . . . departe dar de mine
Plangeri negre si suspine! . . .
Candu eu vedu prin fulgerári
Unu limanu de veselía :
Ce-mi mai pasa-atunce mie
De turbarea negrei mări? . . .

De adi, crunt'a mea durere!
Insedar cu-a ta putere
Doresci sinulu a-mi sdrobi!
De esti tu o mare-adanca :
Sinulu meu va fi o stanca
Si a supra-ti va domni! . . .

Petru Dulfu.

Lumin'a si caldur'a.

Dupa dr. Klein.

(Fine.)

Despre caldura in specialu vorbindu, trebuie sè ascultâmu scrutârile de la finea seclului trecut ale Contelui Rumford. Acela erá cuprinsu cu sfredelirea tunurilor in arsenalulu din Municu, cu care ocaziune a observatu puternic'a *producere* de caldura prin frecare. Aparatului lui a fostu unu cilindru de feru tornatu, asediatu intr'unu vasu mare, plinu cu apa. Cilindrulu erá golu in carele putea sè jóce sululu de feru acomodatu pana in fundu, frecandu tare cilindrulu, prin redicare repede ce se intretinea prin trasur'a cailoru. Unu termometru asediatu la vasu, aratá gradurile caldurei. Pondulu apei erá $18\frac{3}{4}$ g si caldura ei 17 graduri. Punendu-se sululu in miscare in $2\frac{1}{2}$ óre, a devenitu ap'a in ferbere. Conte Rumford a conchisu despre caldura, cà acea nici decâtu nu póte fi materia, ci este numai productulu miscării. Acésta teoria apoi mai tardiu sub numirea *dinamica* séu *mechanica* s'a generalisatu. Asiá dara unu corpu produce pentru noi caldura, — indata ce moleculele lui — partile cele mai mici — se punu in miscare neobservata de ochiulu nostru. Câtu mai repedi suntu miscârile, atâtu mai mare caldur'a. Atomii séu moleculele unui corpu cu atâtu mai amplu spaci voru recere, cu câtu mai mare e miscarea loru. De aci se explica si estensiunea corpurilor incaldite.

Totu corpulu stâ din atomi, si din grupe de atomi, ce se numescu molecule. Aceste prin cohesiune se contragu, éra caldur'a se silesce a le desparte. Concurgêndu unui corpu totu

mai multa caldura, se largescu spaciile intre atomi, pana ce in fine puterea cohesiunei pere, si corpulu trece din soliditate in fluiditate. Crescandu caldur'a totu mai tare, pere si urm'a cohesiunii si corpulu fluidu devine gasu. Sceleritate dupa care se indeparta atomii unii de altii, s'a calculatu: osigeniu 1514 urme, hidrogeniu 6050 urme in secunda.

Câta putere se recere la producerea caldurei? e cestiune de mare interesu scientificu. S'a observatu: cà lovindu cu barosulu intr'unu plumbu pusu pre ambosu, acesta s'a incalditu, dar s'a recerutu putere a lovi cu barosulu. Si cu câtu mai desu se recere lovirea, cu atâtu mai mare putere se recere, si acésta putere in corpulu ce o produce scade in asemenea mesura, in care mesura cresce caldur'a ce se produce. Ací dara se vede evidentu, cà puterea omului carele redica barosulu, si puterea calului carele intórce sululu, obosindu-se, puterea loru a trecut in caldura. Decâtu cà noi nu suntemu in stare a stramutá puterea in caldura nemidlocitu, ci numai midlocitu. Trebuie sè scimu, cà intensitatea puterii se mesura asiá: Puterea unui calu e in stare in secunda sè redice 75 Kgr. de 1 metru inaltu; éra a caldurei se mesura asiá: Puterea care e de ajunsu cá 424 Kgr. sè redice de 1 metru inaltu, e de ajunsu cá stramutata in caldura, sè incaldiesca 1 Kgr. de apa de 1. gradu C. Séu din contra caldur'a care incaldiese 1 Kgr. apa cu 1 gr. C. e in stare 424 Kgr. 1 metru inaltu sè redice. Caldur'a acést'a se numesce unitatea de caldura, éra redicarea séu puterea produsa, ecuivalentulu mechanicu alu caldurei.

Asiá dara puterea *mechanica* se schimba in caldura, si caldur'a in puterea *mechanica*. Casulu din urma e pe pamentulu nostru de mai mare insemnatate, deórece pentru puterea *mechanica* nu este altu isvoru decâtu caldur'a. E dreptu, cà noi ne folosimu de puterea ventului si a apei. Isvorulu puterei acestora inse numai in caldur'a sórelui se póte cercá. Sórele incaldiesce paturile aerului si-lu pune in miscare, producêndu venturile. Sórele lucra de evaporéza ap'a, se inaltia ca gasuri, picura stropi inapoi, forméza periuri, fluvii si mari. Deci tóta caldur'a si prin ea tóta puterea vine de la sóre.

Noi incaldimu masnele cu carbune, si asiá s'ar puté negá aci caldur'a sórelui. Dar se scie cà carbunele e productulu padurilor immense, cari in epocele anti istorice infrumsetiá pamentulu. Acele tóte, cá tóte vegetalilé

nóstre, la creșterea lor a avut trebuința de lumină și caldura sôrelui. Vegetalile stau din carboniu și hidrogeniu. Amândouă aceste le tragu din aer și apă. Caldura sôrele înseși e puterea care în procesul existenței disolvă acidul carbonic și carboniul cu hidrogeniu în prefață în plante și lemne. Aci se aplică caldura sôrelui de și schimbată, dar nu nimicita, și executându procesul din contra, érași vine la aratare, p. e. prin arderea materialelor, legându-se atunci carboniu cu carbunele în acidul carbonic. — Sôrele dă mana mașinile noastre, și că gasul luminăza locuințele noastre. S'a proiectat mașine în timpul mai prosperu, cari s'è se misce cu caldura directă de la sôre luată, și pôte s'è-si ajunga la rezultat.

Sôrele deci în suprema instanță e fontană puterii. E interesant a ști câta multime de putere spendéza acestu strălucit Febus alu dilei, planetei noastre, pământului, neconținut prin razele sale. Știința s'a ocupat și cu problema această, și a ajuns la rezultate considerabile. Sôrele la amieză topesc 8 linii de gheață într-o oră. Totalitatea caldurii ce o dă sôrele peste anul pământului, egal împartită peste tota faciă pământului, ar pôte topi o gheață care cu o grosime de 100 talpi ar înfășura pământul, séu în minuta $\frac{1}{500}$ urma. O patura numai asiă de grăsa în giurul pământului ar dá unu cuant de unu bilion urme cubice, cari câte una trage $28\frac{1}{2}$ Kgr. asiă dă $28\frac{1}{2}$ bilioane Kgr. A topi gheața, se recere după fizica atât a caldura, că de $79\frac{1}{7}$ ori pondul ei de apă de 1. gr. C. s'è se încăldeșca. Amintit a caldura de sôre s'ar ajunge, spre încălzirea a 2266 bilioane Kgr. apă de 1. gr. C. — Mai susu am vediat, că caldura, care 1. Kgr. apă o încălzesc de 1. gr. C. e asemenea puterii mecanice, care redică 424 Kgr. 1. metru înaltu. Asiă dă totalitatea caldurii e asemenea puterii mecanice, care $424 \times 2266 = 960784$ bilioane Kgr. 1. metru susu redică. Unu calu redică în secunda 75 Kgr. 1. mtr. înaltu, în muna 4500 Kgr. Déca am exprime totalitatea caldurii sôrelui în puterea de calu, se împartim 960784 bilioane cu 4500 și vomu află $213\frac{1}{2}$ bilioane putere de calu. Acesta este puterea mecanică, ce pe tota minută vine de la sôre pe pământ și tota miscarea se produce.

Câta putere are sôrele peste totu, e mai necalculabilu, căci pământul numai o mica parte primesc din aea. Pământul abia capătă $\frac{1}{2}$, 340,000,000 parte din totalitatea ra-

zelor sôrelui. Celălalte parti voru inteli fieresc alte planete în calea lor, dar cele mai multe parti, după calculul nostru, se perdu în atmosferă, fără a fi descoperite știința că spre ce servesc, și care lucru dăra nici se va pôte descoperi. — Ună e permis a conchide cu siguranță: cumca adevăra sôrele nostru, nici n'a luminat din veacu, nici va lumina până în veacu totu asiă. A fostu timpu în carele sôrele și pământul n'a existat, și va veni timpul în carele sôrele nu-si va dá mai multu lumină sa. Ori ce putere mare, marginită, și că atare se va exaurea. Candu? Acum a nu se pôte calculă. După matematicul Laplace se va pôte érecandu mecanismul întregu alu Universului reprezentă prin o formulă matematică. Se va pôte calculă prin matematicul viitoriului, candu va fi ardiendu Anglia carbunele celu din urma, și cum dice d' Alembert pentru spiritul omului „totu Universul va fi o unică faptă și unu adevăru mare.“ Acesta ar fi gradul celu mai înaltu la carele s'ar aventă mintea omenescă, dar nu se va pôte. Tyndal mai nimerit observéza, candu dice: „și de ar fi mintea noastră asiă de ascuțită, încât s'è pôte vedé și simți și cele mai fine molecule a creierului; și de am pôte urmări toate miscările și grupările lor, și toate baterile electrice a le lor; ba și de amu avé o perfectă cunoștința a stărei cugetului și simțirii; totu asiă departe am remané și atunci, ca mai înainte de deslegarea problemei: Cum se unesc toate aceste cazuri cu cunoștința de sine? Abisul dintre aceste două clase de fenomene mintea omenescă nu-lu va pôte trece“.

E dreptu că noi stăm numai la începutul cunoștinței naturii, și seculii urmatori voru descoperi lucruri, despre cari noi nici întipuire nu avem, dar în unele direcțiuni, cari s'a atinsu în acestu tractat, și scrutării viitoriului celui mai îndepărtat vor' fi siliti a stă pe locu. Tyndal asiă opinéza: „Cand vomu fi exaureat știința naturală, și cea mai estrema margine a ei vom fi ajunsu, atunci va zacé năntea noastră celu mai mare misteriu. Și asiă va fi în eternu pentru mintea omenescă.“ Numai în Dumnezeu si-pôte află odihna mintea, că la celu mai înaltu foru apelatoriu, și unde știința, artă, filosofie și religie se aduc în armonie, acolo apare întru adevăru: „Universul ca ună unică faptă, ca unu mare adevăru“ cum vré d' Alembert.

G. Traila.

RANELE NATIONII.

— Romanu, de IOSIFU VULCANU. —

(Urmare.)

Deschise usi'a iute, cãci nu-si mai putea conteni nerabdarea de a spune totu ce are pe anima si astu-felu a-si usiorã consciint'i a.

Inse Pista tocmai nu se aflã a casa. Erã dusu in orasiu. Dar unu adjunctu alu lui i spuse, cã are sè se rentõrca in curendu.

Székelyhidu ocupã locu si asteptã sosirea lui Pista. Treçù unu patrariu, apoi alu doile, alu treile, si in sfirsitu o óra intréga, si elu asteptã totu in-sedaru.

Nu mai putea de ciuda.

Abiã apucã sè sosésca aice, sè vorbésca cu Pista si sè se informeze, dar éta nu erã de ajunsu a nu-lu gasi a casa, dar dinsulu nici dupa atãt'a asteptare nu mai vini.

Érasi treçù o jumetate de óra, inse fara cá sè sosésca Pista.

In fine Székelyhidu, necasitu si iritatu ce erã si-perdù tóta paciint'i a, si tocmai voi sè plece — lasandu convorbirea pe alta-data — candu usi'a se deschise si intrã Pista.

Acest'a cum lu-zari pe fitoriulu seu socru, sari indata la elu sè-lu imbratisieze cu iubire.

Székelyhidu lu-primi afabilu, inse nu fara unu felu de reserva cam rece.

Pista observã acést'a si lu-intrebã :

— Dar ce s'a intemplatu, iubite socrule ? Pentru ce acésta fatia seriõsa ?

— Nu me simtiescu pré bine, — response Székelyhidu, nevoindu a compromite pe Pista inaintea adjunctului seu.

Pista fu cuprinsu de ingrigire, apoi dise :

— Poftesce in odai'a cealalta !

Si Székelyhidu plecã inainte. Pista merse dupa dinsulu.

Sositi acolo, Székelyhidu incepù seriosu :

— Pista, o cauza a fórte neplacuta m'a adusu aice.

— Ce ?

— Tocmai acuma am aflatu, cã in contra ta s'a intentatu unu processu fórte compromitetoriu, cã nici pana 'n diu'a de adi n'ai datu socotéla despre niste bani orfanali, incassati acuma-su doi ani. E bine, spune-mi cum stã lucrulu acest'a ?

— Sciu de processulu acest'a, — response Pista silindu-se a suride, — inse nu me nelinicesce de felu.

— Dar cum ? Convinge-me si pe mine !

— E dreptu, cã n'am facutu inca socotéla despre bani, inse caus'a intardiãrii este, cã mai nainte de a indepliní acésta trebue sè ascultu pe unu omu, care nu mai siede in comitatulu nostru si pe care de doi ani de dile in-sedaru lu-cautu.

— Dar banii ?

— Nu te teme, nu i-am prepaditu. Se afla in locu siguru. I-am depusu inca atunce in cass'a de pastrare spre fructificare.

— Asiã dara caus'a e in ordine ?

— In cea mai completa. Pompilesco a nascocitu processulu acest'a numai spre a-si resbunã. Dar se va pacali éradi. Arm'a ce intrebuintieza in contra mea are doue taisiurri ; pe mine, nu me póte vatemã, dar eu

voiu intõrce taisiulu in contra lui si i voiu face multa apa sarata.

— E bine, Pista, eu me 'ncredu in tine. Cauta-ti de tréba si te scóte curatu ; eu inca ti-voiu ajutã prin inriurirea mea. De vei fi achitatu inca inainte de congregatiune, te vomu alege de vice-comite.

— Ce suprindere !

— De cumva inse vei avé nenocõirea sè ffi condamnatu, nu numai trebue sè renunciu la acestu visu, dar vei perde si oficiulu de pan'acuma.

— Nu me temu !

— Dar nu numai atãt'a. Atunce — firesce, — n'ai mai puté sè ai nici unu dreptu la man'a ficeii mele, cãci datori'a de parinte mi-ar impune a-mi re-trage vorb'a data, si a nu te mai primí de ginere.

Pista tresari. Elu sciea, cã atunce ar fi fórte nefericitu. Response dar :

— Pedéps'a acésta ar fi cea mai aspra pentru mine ; inse spre nocõirea mea n'am sè me temu de ea. In scurtu timpu eu voiu adeverí, cã sum nevino-vatu, cã in caracterulu meu nu este nici o péta ; si atunce dta nu vei avé nici o rusine sè me numesci ginere.

— Asiã sè fia, Pista ; cãci la din contra tóte cele ce ti-am spusu se voru ingramadí a supra ta.

— Fíi liniscitu, iubite socrule !

Si dupa aceste Székelyhidu si-luã pelerí'a si se duse a informã pe judecatori, cari toti erau unguri si frati de cruce ai lui.

Pista, remasu singuru, incepù a meditã a supra celoru impartesite de socrulu seu.

— Déca voiu fi condamnatu, nu voiu ajunge vice-comite, ma voiu fi destituitu si din postulu de pan'acuma, si inca voiu perde si pe Irma ! — si-dise elu.

Grea amenintiãre !

Apoi continuã :

— Pentru cã n'asiu mai fi jude administrativu, nu m'asiu necasi de felu. Nici nu mai voiescu eu sè portu acestu oficiu, cãci vinitulu este putinu. Apoi si candu l'am primitu, am spusu, cã-lu primescu numai provisoriu. M'asiu face dara bucuros scapatu de elu. Inse din buna voia, nu prin destituire ... Cã nu voiu fi vice-comite, inca nu m'oiu superã tare. Primindu oficiulu de pan'acuma, mi s'a asiguratu o chiamare mai innalta, sè ffi deputatu din acestu cercu. Aspiratiunea mea dara a fostu mai nalta decãtu fotoliulu de vice-comite. Precum se vede, si Hectoru m'a insielatu, n'a depusu mandatulu ; dóra nu voiesce, séu pentru cã guvernulu nu-lu numesce de comite supremu ? E bine, fia cum va fi. Fara postulu de vice-comite asiu puté traí ; cãci asiu deschide éradi cancelari'a mea advocatiale si asiu avé unu vinitu mai mare decãtu unu vice-comite ... A trei'a pedépsa inse, cã adeca asiu perde si man'a Irmei, m'ar nimici de totu. Asiu deviní unu omu fórte nefericitu, n'asiu mai avé placere nici sè lucru, si asiã in timpu scurtu asiu ajunge unu muritoriu de fõme, séu m'asiu impuscã.

Si dupa o pauza scurta incheiã :

— Nu, nu ! Nici una nici alt'a nu se va intemplã. Eu voiu inaintã ! De si de ocamdata nu voiu puté sè ffi deputatu, voiu ajunge inse vice-comite, — si cá de incoronare in urma Irma va fi soci'a mea, si eu voiu fi omulu celu mai fericitu pe fati'a pamentului.

Inse ori cãtu se siliã elu a se linisci astu-felu, totusi nu fu in stare a departã unu felu de temere, care apesã sufletulu lui.

Caus'a nu erá tocmai asiá clara, cum o descrie elu socrului seu. Din contra fu destulu de ingreunatória pentru dinsulu.

E dreptu cã cercarea acelu omu a intardiatu multu caus'a, inse nici elu n'a pré grabitu sè-lu caute; apoi, lucrulu principalu! elu n'a depusu de felu banii in cass'a de pastrare. Neavendu tocmai bani in-de-mana, i-a intrebuintiatu spre scopurile sale.

Va sè dica, erá espusu unei compromissiuni destulu de mari.

Cu tôte aceste inse temerea nu-lu predomni de totu. Espusu unei neplaceri, elu totusu sperá unu resultatu bunu.

Motivulu, pe care si-intemeiã speranti'a, erá, cã dinsulu — de si n'a depusu banii orfanali in cass'a de pastrare — avea inse acolo mai de multu depusi spre fructificare alti bani in suma de trei mii de fl., din cari va puté sè platésca usioru sum'a de dóue mii de florini, câtu faceau acei bani orfanali.

Asiá se si intemplã. Pista câstigã processulu, dovedindu, cã dinsulu n'a tinutu nici unu momentu la sine acei bani, ci i-a depusu indata in cass'a de pastrare.

Tribunalulu i-a datu o satisfactiune completa si opiniunea publica l'a restituitu prin judecat'a sã.

Dar elu nu se indestulã cu atãt'a. Anim'a lui setósa de resbunare doriã o pedépsa grozava pentru Pompilescu. Voiã sè întórca taisiulu celalaltu alu armei in contra lui. Sè-lu combata si nimeésca tocmai cu acea arma, cu care l'a atacatu.

Pista dara esi in comun'a in care siedeau orfanii, chiamã la sine pe unchiulu loru, si i spuse cã a perdutu processulu intentatu in contra lui si va fi pedepsitu cu temnitia.

Omulu acel'a se spariã grozavu, si rugã pe Pista sè-lu ierte, cã elu n'a voitu sè faca acést'a, ci numai altii l'au indemnatu.

— Dóra si dlu Pompilescu? — lu-intrebã Pista.

— Si elu, — respunse tieranulu spariatu.

— Apoi tu l'ai imputernicitu sè pasiésca asiá de aspru in potriv'a mea?

— Eu? Feresce Dómne!

— E bine, eu te voiu scapã de temnitia.

— Tare ti-multiamescu.

— Inse numai asiá, déca mi-vei dá o scrisóre, cã tu n'ai imputernicitu pe avocatulu Pompilescu sè pasiésca in potriv'a mea asiá aspru, si cã numai elu de capalu lui si fara scirea ta a facutu tôte.

— Asiá e, domnule. Cum sè-lu fiu imputernicitu eu sè te lovésca asiá aspru?! Elu a facutu, precum a voitu, si nici nu m'a intrebatu.

— Asiá dara mi-dai scrisórea?

— Dau.

Si notariulu comunalu numai decãtu decopiã o declaratiune, pe care Pista a aduse de acasa gata, si in care se dicea, cã plugariulu subscris, cá unchiu alu orfaniloru, n'a datu „nici unu felu de imputernicire sè atace prin unu processu atãtu de aspru pe dlu Stefanu Zimbranu.“

Plugariulu gandindu, cã sub espressionea „atãtu de aspru“ se intielege numai form'a processului, nu insu-si processulu, — si mai pe susu de tôte, avendu o frica mare de „dlu solgabireu“ subscris declaratiunea, si se duse a casa indestulitu, cã a scapatu asiá de usioru din acésta incurcatura, si nu va ajunge in temnitia.

Éra Pista puse cu bucuria documentulu in bu-sunariu, si se rentórse a casa, dicéndu:

— Ai gânditu, Aurelie, cã m'ai prinsu; pe candu insu-ti ai cadiutu in cursa.

Si a dóu'a di elu numai decãtu intentã lui Pompilescu unu processu criminalu, acusanu-lu, cã a inceputu si dusu in contra lui totu processulu fara autorizatiunea unchiului orfaniloru, si cã prin urmare subscrierea lui in plenipotentia a avocatuala a fostu falsa.

Processulu acest'a facu mare sgomotu in comitatu si toti asteptara cu curiositate sfirsitului lui.

Intre toti inse, firesce, mai tare fu suprinsu Aureliu. Elu nici nu visã de acésta întórccere a sortii, cã rolurile sè se schimbe tocmai opusu. Dar nu se spariã, sciindu pré bine, cã processulu n'are nici unu temei, si cã dinsulu va fi in stare sè adevérésca contrariulu.

Dar se insielã. Unchiulu orfaniloru, sub impresiunea temerii de temnitia, negã sè-i fia datu vr'o imputernicire.

Cei doi marturi subscrisi, ambii atunce adjuncti in cancelari'a sa, nu se mai aflau la elu. Unulu erã dusu nu se sciea unde; ér celalaltu a muritu tocmai in septeman'a trecuta.

In acestu momentu criticu, elu si-aduse a minte de cuvintele lui Albinescu, care i-a spusu din capulu locului, cã in locu de a reesi cu planulu seu de resbunare, numai sie-si si-va face neplacere.

Tocmai asiá s'a intemplatu.

Si pe candu elu meditã astu-felu, usi'a de odata se deschise si intrã tocmai Albinescu.

Nici odata dinsulu n'a fostu mai bine primitu de catra Aureliu de câtu acuma. Numai decãtu i si povesti incurcatur'a in care a ajunsu.

— Nu ti-am spusu? — dise Albinescu. Asiá dara, cã am fostu bunu profetu. Vedi, câtu de bine cunoscu eu ómenii!

— Asiá e. Dar acuma cum sè scapu?

— Nu te teme. Ti-am spusu inca atunce, cã vei puté contã la ajutoriulu meu. Éta-me-su, am sositu in momentulu celu mai bunu.

— Dieu bine cã ai vinitu. Ne vomu svatuí dimpreuna.

— Nu vei avé multa trebuintia de svatulu meu. Dta esti unu avocat, te vei scóte usioru din acésta neplacere paruta.

— Dar noi avocatii suntemu mai cá si medicii, cari candu se bolnavescu, nu se pré curéza pe sine, ci consultéza pe altii.

— Va sè dica, sè-mi spunu parerea mea?

— Da.

— Este simpla, si de siguru si dta te-ai gânditu la ea. E bine, unchiulu orfaniloru néga subscrierea, cei doi martori nu se potu infatisiã. Deci ti-trebuescu altii, cari sè adevérésca acea subscriere. Dar si acestia sunt. Atunce mi-ai spusu, cã au mai fostu de fatia alti doi plugari la actulu imputernicirii. Aceia dara potu sè adevérésca subscrierea.

— De cumva voru avé curagiu.

— Nu te teme. E i cunoscu. Sunt ómenii mei, gata a sarí si in focu pentru mine. Provóca-te la ei! Eu i voiu duce la tribunalu in diu'a pertractãrii.

— Fórte bine, — dise Aureliu. Asiá dara potu sè fiu liniscitu.

— Poti, — respunse Albinescu, si luandu-si pe-

leri'a se departă, spunendu, că are lucruri urgente prin orasiu.

Diu'a pertractării sosi, si tôte decusera asiá, precum spuse Albinescu. Aureliu ceru a se chiamá si cei doi plugari, cari au fostu de fatia la subscriere, si tocmai candu tribunalulu admisse acést'a cerere, aparú in usia Albinescu dimpreuna cu cei doi plugari, cari marturira pe omeni'a si consciinti'a loru, că unchiulu orfaniloru a subscrisu imputernicirea in fiinti'a de fatia a loru.

In urmarea acesteia Aureliu fu achitatu si unchiulu orfaniloru totu nu scapă de temnitia, dovedindu-se si prin acestu esemplu, că in timpul de acuma de multe ori tocmai celu nevinovatu se pedepsece.

Pista parasí maniosu sal'a pertractării, si se duse a casa cu ura in anim'a sa in contra lui Albinescu, fiindu convinsu, că numai acést'a e autorulu pacalirii sale.

XII.

Revederea.

Din momentulu acesta Zimbranu fu cuprinsu de o mania si mai mare a supra lui Albinescu. Dorulu de resbunare in contra acestuia erá acuma dorinti'a lui de frunte.

Cercă tôte mijlócele, că cum s'ar puté acatiá de elu; inse nici unulu nu corespuise planului seu. Decise dar se astepte cu sange rece ocaziunea potrivita, candu se-si verse totu veninulu a supra lui.

Intr'un'a din dile comitele supremu lu-chiamá la sine si i dise:

— Domnule jude administrativu, vreu se-ti incredintiez o missiune de cea mai innalta importantia.

— Poftimu, domnule comite supremu!

— Mi-s'a raportatu in secretu, că in cas'a lui Albinescu s'a tiesutu unu complotu daco-romanistu, care are de scopu a descompune integritatea patriei nóstre. Capulu acestei conjuratiuni ar fi insu-si Albinescu, carele intretine corespundintia cu partid'a revolutionaria din tier'a romanésca. La elu dara trebuie se se gasésca mai multe scrissori compromitetorie. E bine, vreu se tramitu acolo pe cine-va, că se sequestreze tôte scrissorile lui compromitetorie, ér pe elu insu-si se-lu faca prinsonieru si se-lu aduca sub paz'a mea. Judele administrativu din acelu cercu tocmai se afla in concediu. Deci eu te insarcinez pe dta cu acést'a missiune, si inca cu atátu mai vértosu, căci voiescu se-ti câstigi poporalitate si mai mare in comitatu. In viitóri'a congregatiune se va alege vicecomitele. Déca dta vei indepliní bine acést'a missiune, alegerea dtale va fi sigura, căci toti ungurii te voru voi.

Astu-felu vorbiá comitele supremu, pe candu inse dinsulu nu simtiea tocmai asiá. Elu adeca tramise pe Pista, căci missiunea erá forte delicata, nu voiá se espuna pe unu unguru si se cada tota ur'a a supra acestuia. Apoi déca va face Zimbranu acea investigatiune si arestare, Romanii nu se voru puté plange de persecutiune nationala, căci n'a facutu-o unu unguru, ci unu Romanu.

Acést'a erá motivulu principalu alu comitelui supremu, ér nu acel'a de a câstigi lui Pista poporalitate intre unguri pana la viitóri'a alegere Incátu pentru ast'a dinsulu nu multu se interessá. Sciea bine, că

in comitatu numai acea se intempla, ce elu voiesce; prin urmare, déca va voi se fia alesu Zimbranu, va si fi, căci ungurii sustinu disciplin'a de partida si se supunu conducerii sale.

Inse Pista nu vedea cugetele secrete ale lui. Dara tocmai se le fi sciutu, că subordinatu trebuia se indeplinésca ordonanti'a siefului comitatensu.

Apoi elu mai fu inspiratu si de altu simtimentu. De acel'a alu resbunării. Ocaziunea acést'a i oferiá unu pretextu bunu spre a satisface o dorintia dulce a animei sale: a-si resbună pentru multele atacuri ce a induratu in decursu de ani din partea lui Albinescu si a ómeniloru acestuia.

Elu dara primí cu cea mai mare placere insarcinarea si dise:

— Fara se voiescu a-mi câstigá poporalitate, primescu cu supunere acést'a missiune, căci indeplinindu-o mi-facu numai datori'a.

— E bine, dar nu este timpu de perdutu. Trebuie se pleci indata.

— Sum gata; numai se insciintiez pe comissariulu de siguritate, se aduca cu sine câti-va feciori.

— Asiá dara la lucru! Ér dupa indeplinire se-mi raportezi indata!

Pista se inchinà, merse a casa, facu indata pregatirile trebuinciose; avisà pe comissariulu de siguritate se fia gata cu feciorii sei, căci voru plecá numai decátu in o esmissiune forte importanta.

Si peste o óra dóue carutie pornira catra Pruneni. In una siedea Pista cu comissariulu de siguritate, in alt'a patru panduri ai acestia.

La inceputu Pista erá vesel, glumiá, căci se bucurá tare, că va puté se-si resbune a supra lui Albinescu, care i-a causatu asiá amaraciuni in viétia.

Inse cu câtu se apropiá mai tare, veseli'a-i lancediá si futi'a-i deviniá totu mai seriósá si vorbiá totu mai putinu.

Multe idei trecura prin mintea lui in acést'a cale.

Si-aduse a minte, că inca nu de multu, abiá de doi ani, elu a facutu adese ori acést'a caletoria pana la Pruneni.

Inse ce deosebire!

Atunce dinsulu mergea la cas'a lui Albinescu incantatu de fericire, fiindu siguru de o primire afabila si plina de amoru, căci lu-asteptá logodnic'a lui.

Acuma inse n'avea de felu dreptulu se se astepte la vr'o primire amicala, căci nu se apropiá cu acelu simtimentu de iubire, mergea se indeplinésca unu actu fatalu; dar nici nu-lu asteptá amorulu unei logodnice, ci despretiulu si ur'a unui parinte jefuitu de cea mai scumpa comóra a vietii sale.

Ah! revederea va se fia cutrieratória!

La acést'a idea elu nu-si puté ascunde tresarirea. Si-aduse a minte de Aurora, care pe dinsulu cu atât'a caldura l'a iubit, si pe care elu a parasitu-o cu necredintia . . .

Cum se intre elu acuma in cas'a aceea? Cum lu-va primí parintele ei, ce va dice mam'a dinsei? Si cum va esecutá ordonanti'a comitelui supremu? Ah! cum va escortá pe Albinescu in inchisórea comitatului?!

Grea situatiune!

(Va urmá.)

S A L O N U ?

Calindarul septemanei.

Duminică 2-a după Rusalii, Evang. Mateiu Cap. 8 st. 18—23.

Dumin.	6 18	Cuv. Par. Ilarion și Par. Visarion.
Luni	7 19	Sf. Ierom. Theodot episc. Angirei.
Marti	8 20	Aduc. reliq. Sf. m. Mart. Theod. Strat.
Mercuri	9 21	Par. Chiril Archiepisc. Alexandriei.
Joi	10 22	Sf. Ierom. Timotheiu Episc. Brussei.
Vineri	11 23	Sf. Ap. Vartholomeu și Varnava.
Samb.	12 24	Cuv. P. Onufriu și P. Petru de la Athena

Cum a traitu Abdul-Aziz.

Sultanul Abdul-Aziz nu mai este! Turcii nu mai putera suferi în fruntea lor pe acestu omu ne-trebnicu; deci lu-detronara, apoi lu-omorira.

Că și cetitorii nostri sè cunósca pe acestu omu și sè védia, ce risipa și decadintia a causatu elu imperiului seu, vomu reproduce câte-va date din viéti'a lui, după diuariulu „L'Economiste français.“

Placerea lui cea mai mare erá d'a-si vedé animalele selbatice și paserile; de aceea elu ascultá mai buerosu raportulu pazitoriului lor, decâtu pe marele viziru candu viniá sè-i vorbésca d'ale imperiului. Aceste animale și paseri s'au adunatu cu spese mari, din tóte partile lumii. Vase turcesci plecara spre acestu scopu în multe directiuni. Guvernatorii din provincia cu ninica nu putera sè-si cástige în asiá mesura grati'a sultanului, — decâtu facéndu-i presentu vr'unu animalu séu pasere. Nu unulu din ei nu-mai pentru acestu motivu s'a innalțiatu la rangulu seu.

Pentru asemenea, și altele de acésta categoria, sultanulu a spésitu la anu cam 460—537 milióne de franci.

Éta câte-va din acele spese.

La palatu erau 5,500 de servitori, de ambele sexe. Numai prin bucatarii se aflau ocupati 350 de insi. Ér în grajduri 400, cam la 400 de *caikgii*, 400 de musicanti, și 200 de servitori — pentru animale și paseri. Cele 21 de palaturi și chioscuri aveau 300 de pazitori și la 100 de portari. În harem erau 1200 de femei. În pranditórie și unde se primiau vizitele, erau aplicati aprópe la 2500 de servitori.

Sultanulu avea 25 de adiotanti, 7 cambelani, 6 secretari, la vr'o 150 de diregatori, 50 de usieri, 50 de medici, chirurghi și farmacisti.

Numerulu eununchiloru se urcá la 150, și haremulu mai avea în serviciu 100 de insi.

Multi dintre acesti 5,500 de diregatori și servitori sunt insurati; aceia și-sustineau familiile din remasitiile ospetieloru din palatu, și inca toti traiau fórt domnesce, avendu și dinsi servitori.

Va sè dica, la palatu în fia-care di se dá de mancare la 7000 de persóne; ceea ce pe anu constá tocmai 12.775,000 de franci.

Se consumá într'unu anu la palatu de 700,000 franci lemne; pentru 650,000 franci orezu și de 400,000 zaharu zdrobitu.

Plat'a diregatoriloru se urcá la 5 milióne franci, afara de léfa adiotantiloru, mediciloru, musicantiloru.

În grajduri se aflau 600 de cai. Nutrementulu lor pe unu anu constá 500,000 de franci.

În siure erau mai bine de 200 de trasuri. Sustinerea acestora inca consumá o suma mare, mai platindu-se și 150 de vizitii și lachei.

În anulu trecutulu sultanulu a cumperatu tablouri în pretiu de 3 milióne fr. Unic'a fapta laudabila.

Pentru bijuterii spésá celu putinu 2.500,000 de franci. Haremulu consumá pe anu peste 4.000,000 de franci.

Pensiunile ce trebuia sè platésca se urcau la anu peste 4.554,000 de franci.

Mai adaugemu 2 milióne pentru sustinerea celoru 21 de palaturi, — și éta că spelele palatului se urcau la 36 de milióne franci.

În fine mai trebue sè adaugemu, că sultanulu avea o nespusa placere sè totu edifice. Acésta pasiune a lui a constatu tíer'a cam la 14 milióne de franci pe anu.

Asiá a traitu sultanulu Abdul-Aziz. Imperiulu lui a ajunsu la sapa de lemn, — éra elu s'a imbuibat.

Înse ór'a pedepsei a sunatu în curendu. Desfratulu despotu nu mai este. Man'a Provedintiei l'a suflatu de pe tronul și i-a stinsu viéti'a.

Marcu Emilianu.

Curierulu modei.

Scump'a mea amica! A sositu timpulu, în care asiá dicéndu lumea tóta séu celu putinu „partea mai frumoása“ caletoresce. Damele acuma sunt fórt ocupate. Tóte stau gata de plecatu, căci sesonulu bálorulu a sositu.

Si fiindu că ele se gata, se întielege că vorbescu totu de toalete; ce toalete sè duca, cum sè se îmbrace?

Toalet'a de caletoria la tóta întemplarea are sè fia câtu mai simpla, lipsita de ori ce luxu; inse totusi aceea nu póte sè fia pré negligiata, căci séu pe calea ferata séu pe vaporu, vomu fi totu în societate.

Se póte dice cu siguritate, că fara haina de crépélisse albu de metasa négra nu putemu sè plecámu d'a casa. — La crépélisse-ulu albu putemu sè întrebuintámu robu de colóre ros'a palida, vêneta deschisa, séu lila créppelin ori gaziru — fara maneci; de alta-data robulu albu lu-putemu îmbracă cu rochia colorata, séu celu albu lu-inzestrámu cu dantele negre și panglice de catifea. Astu-felu variandu-se rochi'a alba cu cele colorate, vomu puté compune nenumerate toalete deosebite.

Totu asiá putemu sè întrebuintámu și rochi'a négra, luandu la acésta robu coloratu, séu din contra.

Celelalte haine se facu în variatiuni nenumerate. Stof'a de dantele trining în albu séu ecru, crémulu foulard damascatu, madarinulu de metasa móle. Acésta se siede fórt bine a supra rochiei de metasa întunecósa séu négra.

Stofele de spelatu nici odata n'a fostu asiá în moda cá acuma. Cele de creton sunt mai purtate, și a nume de colóre vêneta.

Dantelele de crême inca și acuma jóca unu rol

mare, nu număi cá naframe, si cá felurite decoratiuni in grumadi, pelerii si umbrele, dar si cá decoratiuni de toalete.

Peste totu se póte dice, cá acuma dantelele forméza articlulu principalu alu modei.

Dar eu incheiu aceste síre, poftindu-ti pretrecere buna. A ta amica

Alesandrina.

CE E NOU?

Maj. Sa regin'a petrece de câte-va dîle la baile din Ischl, cu mare suita. Tiner'a archiducesa Maria Valeria inca se afla acolo. Regin'a va vini cu finea lui augustu la Gödöllő, unde va petrece tómn'a si unde se si facu mari pregatiri.

Camer'a deputatiloru in septemanile din urma — afara de alte legi mai nensemnate — a desbatutu si primitu o lege prin care se voru arondá de nou unele comitate, si a nume mai alesu cele romanesci. Zarandulu se va alaturá la Hunedora, Naseudulu la Bistritia, Chiorulu se va impartí in trei parti. La aceste desbateri au luat parte si dintre deputatii romani dnii: Borlea, Gurbanu, Alessandru Popu, V. Hosszu, Antonescu si Stupa. Camer'a amaná siedintiele sale in 16 l. c. pana 'n lun'a lui septemvre.

Maialu. Dlu E. d'Albon ni scrie urmatóriele: Studintii romani ai liceului din Cernauti au aranjatu la 5 juniu st. n. unu maialu in paduristea apropiata Horeacea. Participandu multi membri ai aristocratiei, primariulu orasiului, rectorulu magnificus alu universitatii, precum si toti profesorii, amplotiatii, o societate aleasa de dame, acésta festivitate a intrecutu premergatórele ei. Tombol'a aranjata avu succesulu doritu. Dantiulu fu deschisu de dnulu Sauciucu stud. de VIII cl. cu dsior'a Olimpia Munteanu, unic'a dama romana, care a participatu la maialu in costumu nationalu. Oratiunea tinuta de dlu Lutia stud. de gimn. sup. fu din partea numerosulu publicu bine primita. Lun'a a fostu deja resaritu candu abia se putu publiculu desparti din paduristea cea pitoresca, ducendu fia-care unu suvenizu placutu cu sine. Multiamimu reusirea acést'a comitetulu aranjatoriu sub presidiulu dlui Malahovschi, stud. alu gimn. superioru."

Dlu B. P. Hasdeu fu numitu éراسi directoru generalu alu archiverulu statului romanu.

„Bene-Merenti.“ Monitoriulu oficialu alu Romaniei publica éراسi dóue decrete, prin care se acórdá medali'a „Bene-Merenti“ cl. I dlui Alessandru Papadopolu Calimah, pentru lucrările sale a supra istoriei nationale, — dlui capitanu Vasile Buescu, totu acea medalia cl. II, pentru distins'a sa lucrare sciintifica prin inventarea unei puseci si a unui revolveru de resbelu.

Flamur'a lui Hymen.

Dlu Stefanu Erdeli, dr. in medicina, si-a incredintiatu de socia pe domnisiór'a Angela Martinovici din St. Andreiu.

Biserica si scóla.

Esc. Sa metropolitulu Mironu Romanu a petrecutu Rusaliele la Brasiovu, unde cu acésta ocazione a facutu prim'a sa visitatiune canonica. Innaltulu óspe a fostu primitu cu multa pompa, cu banderiu insotitu de vr'o 50 de carutie, si dupa sosire — in

ajunulu stloru serbatori — i s'a facutu unu imposantu conductu cu tortie. A dóu'a di de Rusalie se tinu unu banchetu splendidu. Esc. Sa se rentórsa la Sibíu, joi, dupa serbatori.

Societati si institute.

Societatea pentru fondu de teatru romanu. Conformu decisiunii aduse de catra adunarea generala din Resitia, comitetulu a invitatu pe toti membrii Societatii, cari se afla in restantia cu capitalu, interesse séu taxe, cá séu se platésca in bani gata sum'a promissa, séu se tramita obligatiuni de statu séu private dupa unu formulariu alaturatu. Sperámu, cá apelulu comitetulu nu va resuna fara rezultat. Cei ce au subscrisu o suma óre-care pentru fondu, si-au angagiatu onórea, va se dica trebue se grabésca a satisfice deobligamentulu loru, cáci numai unu omu care nu mai tine la onórea sa ar poté se suferé — in urmare decisiunii din Resitia — se i se publice numele prin diuarie, intre cei ce nici ei nu punu nici unu pretiu pe subscriererea loru. Nu credemu, se se afle asemene individi intre cei ce sunt in restantia la Societatea pentru fondu de teatru romanu; prin urmare numai atát'a insemnámu, cá terminulu tramiterii baniloru séu a obligatiuniloru e 1 julu a. c. Unii au si tramisu.

Literatura.

Dlu E. Andreescu, invetiatoriu in Beregseu, comit. Temisiu, anuncia cá in curendu va scóte de sub tipariu partea I din „Istori'a naturala“, cuprindiendu intr'una: zoolog'ia, botanic'a si mineralog'ia. Pretiulu 22 cr.

Dlu I. P. Papíu, preotu in Gherla, a scosu de sub tipariu a dóu'a editiune din tomulu antáiu alu cuventáriloru sale bisericesci, acomodate pentru ori ce timpu. Impregiurarea, cá din editiunea prima nu se mai afla de vendiare nici unu esemplariu, ne absólva de la ori ce recomandare a acestui opu. Insemnámu numai atát'a, cá acésta editiune a aparutu in editur'a librariulu Ioanu Stein in Clusiu, unde se si capeta cu 1 fl. 20 cr.

La Buzeu a aparutu de sub presa: „Buchetulu copilariei,“ istorióre morale pentru copii, culesé si traduse, cu mai multe proverbe si maxime din limbele gréca si latina, de dn'a Eufrosina C. Homoriceanu. Se afla de vendiare la autóre in Buzeu pe pretiu de unu leu nou esemplarulu.

In Galati a aparutu de sub presa vol. I. din romanulu „Misterele Indiei,“ de Xavier de Montépin, tradusa de B. Ionasco. Oper'a intréga va formá 3 volume mari in 8, si cele-l'alte dóue volume voru aparé in curendu. Petiulu a tustrele volumele e de 7½ fr., inse dnii ce pana la 15 junie celu multu voru plati tustrele volumele anticipatu, le voru avé numai pentru 6½ fr. A se adresá franco la Administratiuna diarului Vocea Covurluiului Galati, seu la traducetoru, Iasi.

Aniversarea jurnalului de St. Petersburg. Jurnalulu de St. Petersburg care apare in dóue editiuni, in limb'a rusa si alta in limb'a germana, va serbá cá inceputulu anulului viitoru alu 150-lea anu alu esistentiei sale. — Antáiuulu numeru alu acestui diaru a aparutu la 1702 in limb'a rusa supt auspiciile lui Petru celu Mare. Este de constatatu, cá imperatulu Petru erá colaboratoru formalu si cá traducea de multe ori articule germane in rusescé. De abia la 1727 aparú citatulu diaru in amendóue limbele. De

aceea dat'a aniversarei sale se socotesce cu diu'a in care a aparutu diarulu acesta in amendoué editiunile. (Tel.)

Tribunale.

In Anglia se vedu procese din cele mai curiose. Astu-felu, unu domnu tradatu d'o copila care, dupa ce i promisese man'a prin scrisori produse si citite la audientia si, bine intielesu, si averea, crediuse bine se dispuie de tóte aceste in favórea unui rivalu, o chiamo in judecata cerendu daune-interese si juriulu, care judeca acésta cauza, i acorda unu farthing (2 centime) cu titlu de indemnitate, care i permise a-si cauta bitét'a inima, ranita prin crudímea si uitarea amantei sale. (Rom.)

Economia.

Pentru economi insemnãmu, cà observatoriulu meteorologicu din Paris a anunçiatu, cà vér'a acést'a va fi furtunósa.

Suvenirea mortiloru.

George Sand, séu dupa numele seu familiaru — Aurore Amandine Dudevant, renumit'a roman-tiera franceza, a muritu la 8 l. c. pe insul'a Majorca, in etate de 72 ani. Vomu reveni in curendu a supra activitãtii sale literarie.

Ghicitura de siacu de Rea Silvia Moldovanu.

mea,	ti-	t'a	can-	O!	e	Dul-	da
bi-	re	iubita	dea-	mea!	di-	derii,	Dar
zim-	dul-	iu-	iune-	mai	ór'a	lim-	ce
O!	tie	bi-	ce	pe-	e'n	sa,	reve-
mai	di-	au	de	mul-	Pe	rii	ra-
nóp-	na	tu	na	Si	rea	e	re
can-	ro-	da,	pri-	iu-	sa,	ca-	ve-
pli-	tea	e-	ra	Lu-	ma	bi-	Dar

Se póte deslegá dupa saritulul calului.

Deslegarea ghiciturei numerice din nr. 20 :

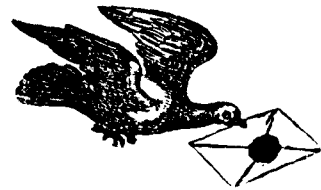
O Romania! O dulce tíera!
De ce strigi óre necontentitu,
Cà inamicii o sórte amara
In fiitoru-ti au pregatitu?

Nu ai tu óre, tíera romana,
Destula fortia in ai tei fii!
Cérca odata, alarma suna,
Si-ti voru respunde sute de mii!

D. N.

Bine au ghicit'o dómnele si domnisiórele: Iulia Savescu, Elena Velovanu, Eugenia Munteanu, Amalia Lipovanu, Sofia Abrudanu, Marta Popovicu, Nina Muresianu, Eufrosina Baltescu, Maria Crisanu, Zoe Dimbu, Olga Ardeleanu, Veturia Avramescu, — si domnii: T. Savescu, Petru Beleiu.

Post'a Redactiunii.

Blasiu. In form'a acésta nu se póte, càci in adeveru e asiá precum ni scrii. De cumva inse vomu avé timpú, vomu striformá-o.

Dni D. Ol. in Cernauti. Vomu publicá-o indata-ce vomu avé locu. Multiamita.

Versurile: Blasiu 3/15 maiu 1876, — Dorinti'a, — Amorul, — Libertatea. — nu se potu publicá.

Rogare! Avendu trebuinçia de nrii 10. 20. 34. din anulu 1870 alu „Familiei“ rugãmu pe acei abonanti ai nostri, cari dis-punu de acesti nri si n'au trebuinçia de ei, se ni-i tramita. Dreptu recompensa vomu tramita unu romanu intr'unu tomu

Nr. 6 alu „Siedietórei“, din 1 juniu, contine aceste: Perde-véra, poesía de Ios. Vulcanu, — Ce i lipsesce poporului nostru, de Marcu Emilianu, — Ból'a si leaculu, poesía de B. S. Podóba, — Resu-netu din Banatu la cele scrise de doftorulu Georgetia, de Unu plugariu romanu, — Doine ostasiesci, de prin Biharia, de Iosifu Josa, — Sè nu stirpiti paserile! — Vorbe de aur, de Ionu Croitoriu, — Hodoroscu si Troscu, dialoguri, — Ciemelituri din Ardealu, de Alecsa Latesiu, — Ce e nou in tíera si lume? — Unu sgârcitu! — Ce felu de mórte! — Respunsuri, — Calindarul lunei. — Cu acestu numeru s'a incheiatu semestrulu primu. Facemu atenti pe cetitorii „Familiiei“, cà déca vreu se aiba acésta foitia, unic'a pan'acuma la noi pe care si poporulu o intielege, potu se o pronumere de odata cu rennoirea abonamentulu pe semestrulu alu doile la „Familia.“ Esemplare complete sunt inca din inceputulu anulu 1875. Pretiulu pe unu anu e numai 1 fl.

Apropiandu-se finea semestrulu an-tãiu, rogãmu pe abonanti nostri ale caroru abona-minte voru espirá la finea lui junie, se binevoiésca a le rennoi câtu mai curendu, cà nu cumva se se intre-rumpa espedarea foii, càci avendu in anii trecuti multe neplaceri cu unii rei de plata, din inceputulu acestui anu n'amu mai tramisu si nici nu vomu tra-mite „Familia“ decãtu numai acelora, cari voru plati pretiulu inainte.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: IOSIFU VULCANU.